

Wyrok z dnia 11 marca 2008 r.

II PK 200/07

Zaniechanie wydania wyroku wstępnego nie ma wpływu na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Katarzyna Gonera, Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 11 marca 2008 r. sprawy z powództwa Edwarda P. przeciwko S.E.P. SA w O. i Ministrowi Skarbu Państwa o wydanie bezpłatnych akcji pracownikom i byłym pracownikom, na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ostrołęce z dnia 5 marca 2007 r. [...]

o d d a l i ł skargę i nie obciążył powoda kosztami postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e n i e

W sprawie o wydanie akcji przeciwko spółce powstałej skutkiem prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego oraz przeciwko Skarbowi Państwa Sąd Rejonowy w Ostrołęce wyrokiem z dnia 9 listopada 2006 r. oddalił powództwo Edwarda P. z braku legitymacji biernej pierwszego pozwanego i wobec braku wymagalności roszczenia wobec drugiego. Rozstrzygnięcie oparł na następujących ustaleniach i ich prawnej ocenie. Powód był pracownikiem O. Zakładów Celulozowo-Papierniczych w O. od 6 lipca 1959 r. do 11 października 1990 r. Skarb Państwa w dniu 20 lipca 2000 r. wniósł to przedsiębiorstwo do spółki akcyjnej I. w O., co rozpoczęło proces udostępniania akcji pracownikom na podstawie ustawy z 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (art. 38 ust. 1). Powód złożył oświadczenie o zamiarze nabycia akcji i ujęty został na liście uprawnionych z określonym okresem zatrudnienia. Spółka nie jest właścicielem akcji, stąd kierowane do niej powództwo o wydanie akcji z braku jej legitymacji biernej nie było zasadne. Wydanie

akcji spoczywa na właścicielu, jednak żądanie jest przedwczesne, gdyż Skarb Państwa nie zbył jeszcze żadnej akcji (art. 38 ust. 2 ustawy z 1996 r.). Sąd stwierdził przy tym brak podstaw do wydania wyroku wstępnego ustalającego co do zasady prawo powoda do nieodpłatnego nabycia akcji, albowiem roszczenie nie było wymagalne i nie było tytułu prawnego do akcji.

W apelacji wniesionej tylko przeciwko Skarbowi Państwa powód zarzucił naruszenie art. 318 § 1 k.p.c., przez odstąpienie od wydania wyroku wstępnego.

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ostrołęce wyrokiem z dnia 5 marca 2007 r. oddalił apelację. Wskazał, że korzystanie z uprawnienia do wydania wyroku wstępnego nie może być przedmiotem zarzutu naruszenia procedury. Wyrok wstępny nie mógł zostać wydany ze względów materialnoprawnych. Na chwilę orzekania roszczenie o wydanie akcji nie było wymagalne. Nie było usprawiedliwione co do zasady, gdyż czym innym jest roszczenie o wydanie akcji a czym innym niekwestionowanie prawa powoda do domagania się w przyszłości, po wyczerpaniu koniecznej procedury, wydania akcji pracowniczych. Dopiero z chwilą zbycia przez Skarb Państwa pierwszych akcji na zasadach ogólnych aktualne będzie roszczenie o wydanie akcji, o ile nie zostanie zaspokojone bez wytaczania powództwa. Zgodnie z art. 38 ust. 2 ustawy prawo do nieodpłatnego nabycia akcji powstaje po trzech miesiącach od zbycia przez Skarb Państwa pierwszych akcji, a tego jeszcze pozwany nie uczynił. W apelacji powód nie domagał się wydania akcji lecz wydania wyroku wstępnego potwierdzającego jego prawo do nieodpłatnych akcji. Pozwany tego nie kwestionował, jednak pod warunkiem rozpoczęcia zbywania akcji. W toku sprawy warunek ten nie spełnił się, dlatego roszczenie było nieuzasadnione i wydany został wyrok oddalający powództwo a nie wyrok wstępny, który w takiej sytuacji jest bezprzedmiotowy.

Skargę kasacyjną powód oparł na zarzucie obrazy art. 318 § 1 k.p.c., przez jego błędną wykładnię i odstąpienie od wydania wyroku wstępnego. Wniósł o uchYLENIE zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Ostrołęce. Wskazał, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne: czy pracownik przed upływem terminu określonego w art. 38 ust. 2 ustawy z 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji może dochodzić na drodze sądowej prawa do nieodpłatnego nabycia akcji, a jeżeli tak, to czy w drodze powództwa z art. 189 k.p.c. czy powództwa o zasądzenie, w którym prejudycjalna kwestia istnienia

prawa do dochodzonych roszczeń zostanie rozstrzygnięta w wyroku wstępnym ustalającym prawo do nabycia określonej ilości akcji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna podlega rozpoznaniu w granicach jej podstawy (art. 398¹³ § 1 k.p.c.). Skarżący zarzuca jedynie naruszenie art. 318 § 1 k.p.c. Zarzut ten jest bezzasadny, gdyż Sąd nie stosował tego przepisu. Zarzut związany z wykładnią przepisu, tym zwłaszcza błędną, ma znaczenie, gdy sąd w ogóle stosuje przepis objęty skargą. Skoro Sąd rozstrzygnął sprawę wyrokiem zwykłym to zarzut naruszenia 318 § 1 k.p.c., przez zaniechanie orzeczenia wyrokiem wstępnym jest bezprzedmiotowy. Wyrok rozstrzygający sprawę (zwykły) został oparty na określonym prawie materialnym i skarżący nie kieruje do niego żadnych zarzutów naruszenia prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Natomiast zarzut naruszenia przepisu postępowania ma znaczenie, gdy uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.). Zasadniczo rodzaj wyroku nie ma wpływu na wynik sprawy, gdyż o nim decyduje zastosowane prawo materialne.

Konstrukcja skargi oparta jest na założeniu, że Sąd powinien rozstrzygnąć sprawę wyrokiem wstępnym. Procesowo nie można czynić sądowi zarzutu nieczynienia tego, do czego nie jest zobowiązany. Nie można więc czynić zarzutu niewydania wyroku wstępnego, gdy sądowi przysługuje możliwość jego wydania (art. 318 § 1 k.p.c.), zatem nawet wtedy, gdy dochodzone powództwo jest zasadne.

Inną sprawą - poza tym, czy sąd drugiej instancji w ogóle uprawniony jest do wydania wyroku wstępnego (por. glosę W. Siedleckiego do wyroku Sąd Najwyższego z 18 września 1963 r., II PR 632/62, Nowe Prawo 1964 nr 9) - byłoby to czy sąd drugiej instancji może wydać wyrok wstępny w sprawie o wydanie akcji na podstawie art. 38 ust. 2 ustawy z 1996 r., przy braku sporu co do tego, że roszczenie o wydanie akcji nie jest jeszcze wymagalne. Nie zachodzą wątpliwości co do prawa (w tej sprawie co do jego braku), które uzasadniałyby wpięrow przesądzenie samej zasady. Twierdzenie skarżącego, że wyrok wstępny ma charakter „wyroku ustalającego”, co „czyni bezprzedmiotowymi rozważania o wymagalności roszczenia”, wskazuje, że skarżący nie odróżnia należycie powództwa o ustalenie prawa lub stosunku prawnego (art. 189 k.p.c.) od wytoczonego powództwa o wydanie nieodpłatnych akcji pracowniczych. Powód nie dochodził ustalenia prawa lub stosunku prawnego na pod-

stawie art. 189 k.p.c. Przy takim powództwie samo wydanie wyroku wstępnego byłoby wysoce wątpliwe. Nie jest też rzeczą Sądu Najwyższego decydowanie za stronę jakie powództwo strona powinna wnieść dla ochrony swojego interesu. Skarżący nietrafnie przy tym zakłada nieuzasadnione oderwanie orzekania od prawa materialnego mającego zastosowanie w sprawie. Skarżący nie określił co miałyby być przedmiotem rozstrzygnięcia o zasadzie w wyroku wstępnym skoro samo roszczenie nie jest wymagalne. Nie można ustalać prawa do nabycia akcji skoro prawo to nie jest wymagalne. W sprawie nie było też sporu, że powód został wpisany na listę uprawnionych pracowników do nieodpłatnego nabycia akcji. Wydanie akcji zależy od zbycia przez Skarb Państwa pierwszych akcji na zasadach ogólnych. Dla skarżącego oczywiste też jest, że przed upływem terminu określonego w art. 38 ust. 2 sąd nie można wydać wyroku „zasądającego”, jednak stawia pytanie czy możliwe jest wydanie wyroku wstępnego ustalającego prawo do nabycia określonej ilości akcji. Bez wymagalności prawa do akcji określenie ich ilości należącej pracownikowi również nie jest możliwe. Dopiero po zbyciu pierwszych akcji przez Skarb Państwa spółka uzyskuje informację o liczbie akcji przeznaczonych do nieodpłatnego udostępniania uprawnionym pracownikom i dopiero wówczas sporządza listę uprawnionych pracowników uwzględniając ich okresy zatrudnienia (§ 7 rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z 29 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasady podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych pracowników, Dz.U. Nr 35 poz. 303).

W sprawie o wydanie akcji nie było możliwe wydanie wyroku wstępnego skoro samo roszczenie nie było wymagalne.

Z tych motywów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na mocy art. 398¹⁴ k.p.c. O kosztach orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c.

=====